Effektrapport 2020 Läkare i Världen

Ideell förening, organisationsnummer: 802016-1306

Om Läkare i Världen

Läkare i Världen grundades 1991 och är en del av det internationella nätverket Médecins du Monde (MdM). Vi är en människorättsorganisation som arbetar för allas rätt till vård. Tillsammans driver MdM-nätverket 173 hälso- och sjukvårdsprojekt i 58 länder. I Sverige finns vi på åtta orter och arbetar med opinionsbildning, vårdinsatser, psykosocialt stöd och juridisk rådgivning. Vi är partipolitiskt och religiöst obundna. Denna effektrapport följer Giva Sveriges riktlinjer och avser jan-sept 2020 samt avseende budget för 2019 och redogör för den nationella verksamheten. Det som våra syterorganisationer inom MdM gör, är inte inkluderat i rapporten.

Vad är Läkare i Världens syfte?

Vårt syfte är att alla människor ska få rätt till hälsa i enlighet med de internationella konventionerna. Vi hjälper dem som saknar juridiskt och medicinskt stöd när de riskerar att berövas sin rätt till hälsa och skydd. Vi erbjuder vård och stöd till dem som inte har tillgång till vård på samma villkor som andra. Vi berättar om det vi ser och arbetar med påverkan av makthavare genom att vittna om de brott mot mänskliga rättigheter vi möter. Vi jobbar efter ledorden, hjälpa, vårda och vittna. Vi har gjort det till vår uppgift att vittna om kränkningar av rätten till vård, som är en av de mänskliga rättigheterna. Vi sprider information om hur hälsan påverkas negativt när människors andra mänskliga rättigheter kränks.

Hur uppnår vi målen?

Hjälpa

- På vår psykosociala mottagning tillhandahåller psykologer, terapeuter och psykiatriker, stöd och hjälp till papperslösa och andra migranter. I anslutning till den juridiska rådgivningen genomför den psykosociala mottagningen omfattande utredningar av enskilda personers psykiska hälsa.

- Vår juridiska verksamhet syftar till att hjälpa asylsökande vuxna, barn och familjer som fått avslag i en eller fler instanser att få en rättssäker prövning. Vi hjälper även papperslösa vuxna och barn vars asylskäl blivit förbisedda i asylprocessen.

- Vi bedriver hälsofrämjande utbildningar och samtal med grupper med låg kunskap om bland annat sexuell och reproduktiv hälsa.

Vårda

- Vi driver mottagningar med vårdverksamhet i sex län i Sverige: Stockholm, Uppsala, Örebro, Skåne, Västerbotten och Norrbotten. Alla är välkomna till oss, men mottagningarna riktar sig främst till tre grupper: papperslösa, utsatta EU-migranter och

så kallade tredjelandsmedborgare, eftersom dessa grupper är de som har svårast att få grundläggande sjukvård i Sverige.

- Vi HIV-testar våra patienter, i grupper där många aldrig erbjudits eller tagit ett hivtest förut.

- Vi remitterar patienter vidare till den offentliga vården, för att de ska få den vård de har rätt till.

Vittna

- Vi berättar om vad vi ser när vi vårdar och hjälper människor. Vi berättar om brott mot de mänskliga rättigheterna, om vårdsituationen och om hälsoläget hos utsatta grupper.

Förutsättningar för att uppnå målen

Volontärer

Vi har ca 692 volontärer över hela landet. De flesta är läkare, sjuksköterskor, undersköterskor, farmaceuter, psykologer, psykoterapeuter, jurister, tolkar, tandläkare eller samordnare. Under första halvåret 2020 har färre varit aktiva på grund av coronapandemin. Många nya volontärer har dock visat intresse för att bli aktiva hos oss detta år, kanske just på grund av pandemin, och vi lägger därför också mycket tid på satsningar för att dessa volontärer ska introduceras och komma in i vår verksamhet.

Medlemmar

Läkare i Världen är en medlemsorganisation med 140 medlemmar. Medlemmarna bestämmer över föreningens riktning och utser styrelse. Bland medlemmarna finns många aktivister, eldsjälar och profiler inom vården. Då vi har långt fler volontärer än medlemmar jobbar vi för att öka medlemsantalet både genom nyrekrytering av medlemmar och genom att försöka få befintliga volontärer att också bli medlemmar.

Medarbetare

Vi har ett tiotal anställda i Stockholm, Malmö och Göteborg, något som under hösten utökas med visstidsanställda i Örebro och Uppsala. De anställda arbetar med hälsofrämjande verksamhet, volontärsamordning, vittnesmåls- och datainsamling, kommunikation, policyarbete och administration. På kansliet finns medarbetare med stor kompetens och bredd från den ideella sektorn samt från sjukvården.

Samarbeten

Utöver våra systerorganisationer i MdM samarbetar vi med bland annat stadsmissioner, Röda Korset, Crossroads, Ny gemenskap, Svenska kyrkan, Amnesty, RFSU och regionerna. Vi är även medlemmar i paraplyorganisationen Concord Sverige som samlar organisationer som arbetar med utvecklingsfrågor och mänskliga rättigheter. Våra samarbeten och partnerskap stärker oss i kontakten med våra patienter och ger oss ett brett kontaktnät i civilsamhället. Som en organisation med begränsade resurser möjliggör också våra samarbeten att vi når ut bredare och till delvis nya målgrupper.

Finansiärer

Vi finansieras genom en rad olika källor. Våra kliniker och psykosociala/juridiska verksamheter drivs främst av de verksamhetsbidrag vi får via offentliga medel. Månadsgivare och engångsgivare bidrar också till att möjliggöra vårt arbete. Vi har bland annat mottagit medel från Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, regioner samt privata stiftelser.

Strategier för att uppnå våra mål

För att uppnå organisationens övergripande mål arbetar Läkare i Världen utifrån de så kallade AAAQ-kriterierna: availability, accessibility, acceptability och quality som fastställts av FN.

- Tillgång (availability): Det ska finnas tillgång till fungerande hälso- och sjukvårdsinrättningar i tillräcklig omfattning, liksom tillgång till medicin, läkare och annan utbildad personal.

- Tillgänglighet (accessibility): Inrättningarna och tjänsterna måste vara tillgängliga för alla utan diskriminering. Detta innebär konkret att vårdinrättningarna ska vara icke-diskriminerande, fysiskt tillgängliga, ekonomiskt tillgängliga, och tillgängliga ur informationssynpunkt.

- Acceptabel (acceptability): All hälso- och sjukvård måste bedrivas utifrån medicinsketiska principer och på ett kulturellt godtagbart sett, vilket bland annat innebär att verksamheten ska ta hänsyn till kön, ålder, sexuell läggning, kultur och etnisk tillhörighet hos patienterna.

- Kvalitet (quality): Hälso- och sjukvården måste hålla god standard, behandlingarna ska vara vetenskapligt och medicinskt lämpliga och personalen ska vara välutbildad.

Sverige uppfyller inte de fyra kriterierna eftersom det finns människor i samhället som inte har tillgång till sjukvård och därmed inte heller bästa möjliga hälsa. Läkare i Världen arbetar därför, tills Sverige uppfyller AAAQ-kriterierna, med att själva erbjuda vård utefter dessa principer. Samtidigt arbetar organisationen aktivt med opinionsbildning för att Sverige ska uppfylla kriterierna. Läkare i Världen är mycket angelägna om att inte bygga upp ett parallellt sjukvårdssystem utan arbetar ständigt för att alla människor ska ha tillgång till reguljära vården och att våra medicinska mottagningar inte ska behövas.

Prioriteringar

Varje år prioriterar årsmötet några områden som vi arbetar extra mycket med för att kunna uppnå vårt övergripande mål: alla människors lika rätt till hälso- och sjukvård. Några av våra nuvarande prioriteringar är:

Utveckla våra nätverk, interna och externa

För att kunna möta våra målgrupper på ett bra och likvärdigt sätt och se till att kunskapen om vårt arbete sprids ska vi förstärka vårt nätverkande inom och utanför organisationen, både i Sverige och med kollegor internationellt. Under året kommer vi främst att fokusera på de lokala partnerskapen.

Erbjuda det stöd som efterfrågas

För att stärka våra målgruppers psykiska och fysiska hälsa, medvetenhet kring STI/HIV och tillgång till rättigheter ska vi bredda vår verksamhet så att vi på fler av de orter vi arbetar kan erbjuda information och HIV-testning, utöka vår psykosociala verksamhet, speciellt inriktat på barn och unga i migrationsprocessen, samt vidga det juridiska nätverket.

Påverkan och opinion

För att skapa opinion och påverka samhället skapar vi relevanta kampanjer mot våra målgrupper kring våra frågor. Vi har en kontinuerlig kommunikation via våra kanaler med såväl omvärld, de rättighetsbärare vi arbetar för samt våra volontärer och andra intressenter.

Stärka vårt varumärke som expertorganisation

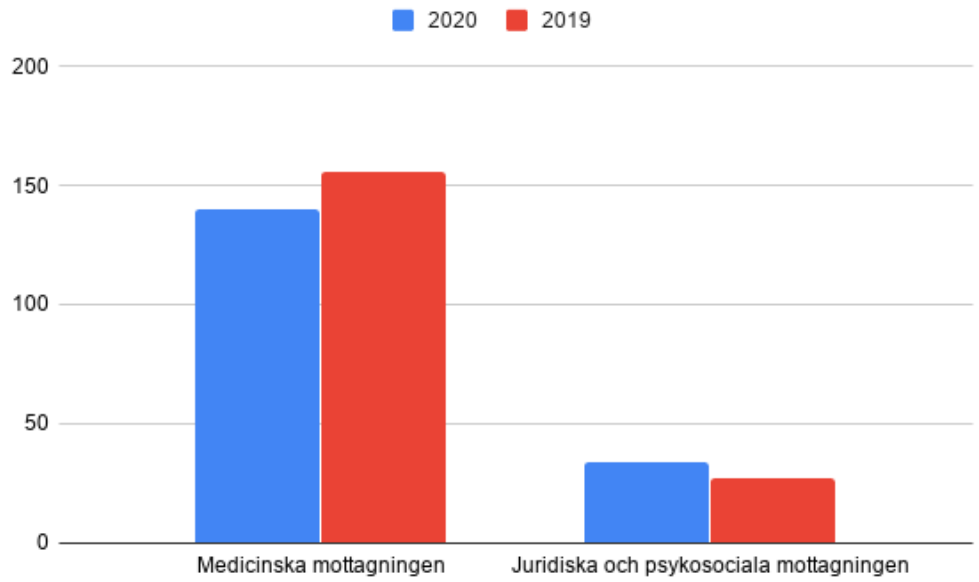
Vi ska delta i nätverk och sammanhang där Läkare i Världen bör finnas och deltar i möten och aktiviteter med syfte att synliggöra vårt arbete och knyta kontakter på nationell och lokal nivå. Vi ska söka organisationsstöd på samtliga de orter och regioner där vi har verksamhet och arbeta för att volontärer, medlemmar och givare ska utgöra en trygg grund i organisationens finansiering.

Vad har vi uppnått?

Vi mäter ett antal saker som är viktiga för att se hur vi lyckats med vårt uppdrag att hjälp-vårda-vittna. Vi genomför regelbunden och löpande statistikinsamling, medarbetarundersökningar och utvärderingar. I år har vi runt 692 volontärer och 140 medlemmar. Under 2020 fick dock många av våra lokala verksamheter hålla tillfälligt stängt på grund av coronapandemin. Det har lett till en liten minskning av det totala antalet tillfällen våra olika mottagningar runtom i landet har hållit öppet. I Stockholm och Malmö där vi har personal, kunde vi dock säkerställa lämplig skyddsutrustning och säkerhetsåtgärder för våra volontärer och besökare och kunde därmed hålla öppet som vanligt.

Totalt sett har vi haft 176 mottagningstillfällen hittills under 2020 (september), varav drygt 80% av dessa har skett inom den medicinska verksamheten och nästan 20% inom den juridiska och psykosociala verksamheten.

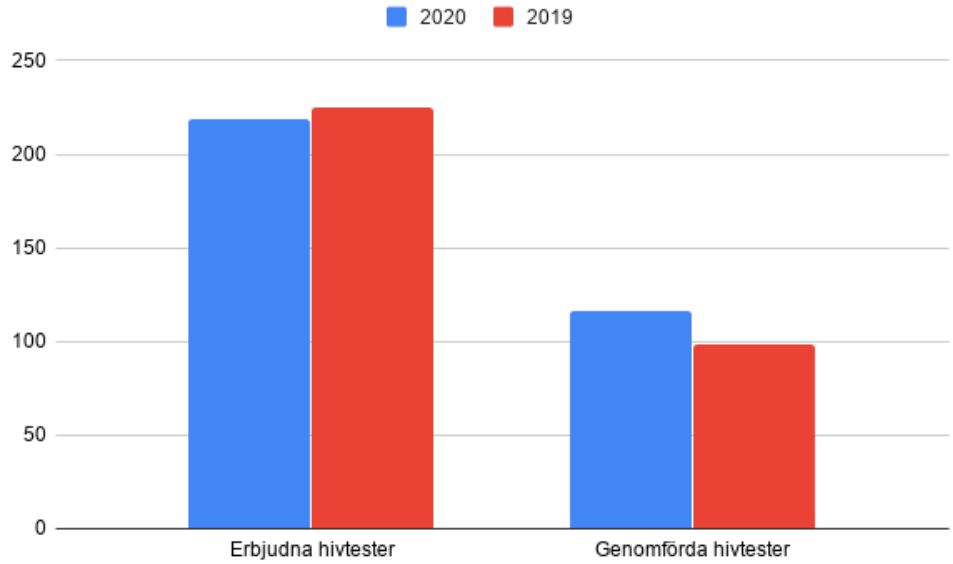
Tabell 1. Antal mottagningstillfällen inom den medicinska respektive juridiska och psykosociala verksamheten fram till och med september 2020

Kliniktillfällen hittills 2020: 140 (156) allmänmedicinska; 36 (27) juridiska och psykosociala mottagningstillfällen. (2019 års siffror inom parentes)

Som en del av det projekt vi driver på området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) ingår det att erbjuda våra besökare att hivtesta sig. Under början av coronapandemin kom testningen i skymundan men har sedan dess återupptagits. Nästan 53% (50%) av dem vi erbjudit att testa sig för hiv har tackat ja till att genomföra ett hivtest, vilket är en hög siffra i sammanhanget och dessutom en förbättring jämfört med förra året.

Tabell 2. Antal erbjudna respektive genomförda hivtester fram till och med september 2020

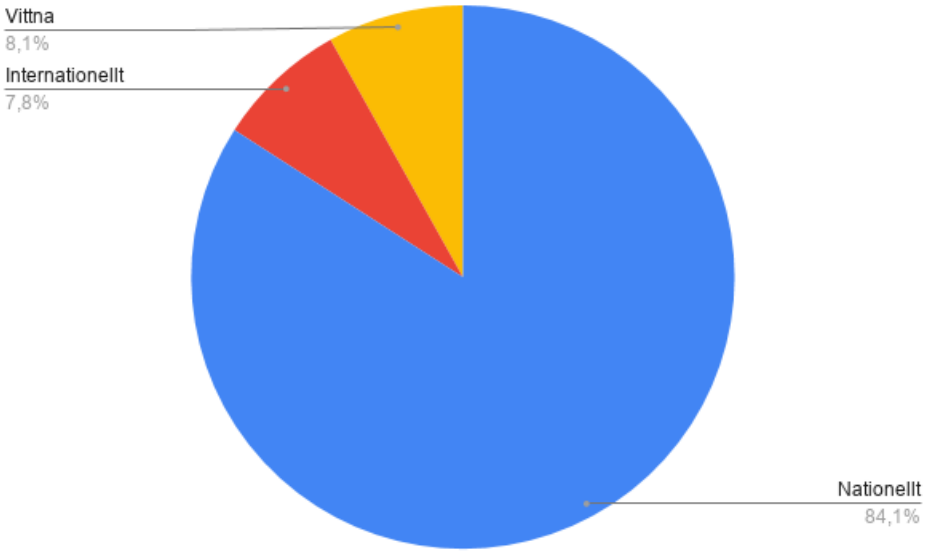

Antal erbjudna hivtester hittills 2020: 219 (225) Antal genomförda hivtester: 116 (98)

Effektivitet och budget

Vi strävar alltid efter att möta vår målgrupp där den är och utifrån rättighetsbärarnas behov. Vi använder ca 90 procent av vår budget till operativt arbete. Den nationella verksamheten står för drygt 80 procent av kostnaderna, medan den internationella verksamheten och står för nästan åtta procent. Inom området ”vittna” på drygt åtta procent, återfinns arbetet med vittnesmålsinsamling, påverkansarbete och policyarbete.

Tabell 3. Kostnadsfördelning i verksamheten 2019

Nationell verksamhet

Vår nationella verksamhet är uppdelad på tre områden, medicinsk, juridisk och psykosocial. Den juridiska och psykosociala verksamheten har samsats vid ett mottagningstillfälle per vecka i Stockholm, medan den medicinska verksamheten bedrivs på flera platser runtom i landet. Varje år når våra mottagningar drygt 2000 besökare sammanlagt.

Medicinska verksamheten

Under 2019 hade primärvårdsmottagningarna 1500 besök. Under 2020 har coronapandemin däremot påverkat vår medicinska verksamhet i stor utsträckning. Flera av våra lokala mottagningar har tvingats hålla stängt och det totala antalet besök kan därför väntas minska. Tack vare bland annat företagsgåvor och samarbeten med andra ideella organisationer, samt

extra finansiella bidrag, har vi dock kunnat säkra adekvat skyddsutrustning för våra volontärer och besökare. Vi har också infört nya rutiner och kunde genom ett lån av ett tält från IOGT-NTO sätta upp ett tält för så kallad triagering utomhus. Under hela pandemin har vi således haft öppet i både Stockholm och Malmö som vanligt.

Inom den medicinska verksamheten är sexuella och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) ett högprioriterat område. Vi håller frekventa utbildningar med våra volontärer inom SRHR för att vidareutbilda dem och skapa en så inkluderande SRHR-vård som möjligt för våra målgrupper. Vi jobbar även på att vår mottagning ska vara en trygg plats dit man kan komma för vård och rådgivning.

Juridiska och psykosociala verksamheten

Under 2019 mötte vi fler än 600 klienter i vår juridiska och psykosociala verksamhet, en stor ökning jämfört med 2018 (400). Första halvåret 2020 har den psykosociala och juridiska verksamheten påverkats av coronapandemin och besöken minskat. Trycket på mottagningen har dock ökat igen efter sommaren.

Under många år har den psykosociala verksamheten endast funnits i Stockholm men under 2020 gör vi en satsning på att kunna öppna sådan verksamhet även på andra orter. I Malmö kommer vi att starta en psykosocial verksamhet under hösten 2020 och förhoppningsvis blir det möjligt även i Umeå. Satsningen förväntas leda till att vi kan ta emot fler besökare sammantaget under året.

De flesta vi hjälper är familjer och barn. Därmed når vi ofta fler åt gången vid varje besök. En hel del familjer återkommer också till oss mer än en gång och många har varit hos oss under flera år. Under 2020 fortsätter vi stötta barn och kvinnor, vi utvecklar också vårt psykosociala stödprogram, så kallad mental hälsa och psykosocialt stöd (MHPSS) för att minska risken för suicid bland unga från Afghanistan och kvinnor som är papperslösa.

Påverkansarbete, kommunikation och support

För att skapa långsiktig förbättring för många av våra utsatta grupper krävs det politiska beslut. Genom att vittna om övergrepp och missförhållanden som vi stöter på i våra olika verksamheter för vi frågan på tal till politiker på alla nivåer. Under 2020 har vi liksom många andra, tvingats ställa in planerad verksamhet i Almedalen, Järvavecken, MR-dagarna och andra tillfällen vi tidigare använt för politisk påverkan. Vi har dock deltagit i olika forum online, publicerat och medverkat i debattartiklar samt genom våra egna kanaler nått vi ut till många med våra budskap.

Internationella samarbeten

Som projektägare för ett europeiskt samarbetsprojekt kallat *European Observatory* samlar vi tillsammans med våra systerorganisationer inom Médecins du Monde i Belgien, Storbritannien och Tyskland in data om vad som utgör hinder för att få vård, samt

hälsostatus för våra målgrupper. Tillsammans har vi tagit fram formulär för datainsamling och sammanställt det vi samlat in i en rapport som går under namnet Observatory Report.

Förra årets rapport, som släpptes i december 2019, hette *Left Behind: The State of Universal Healthcare Coverage in Europe* och har under året använts för påverkansarbete på såväl EU-nivå som nationellt. I rapporten ingår tydliga rekommendationer till EU-länderna om hur man bör agera för att tillgodose marginaliserade gruppers rättigheter på hälsoområdet. I oktober ska rapporten också läggas fram vid 16th World Congress on Public Health 2020.

Då Obeservatory Report enbart släpps vartannat år, följs projektet detta år upp kvalitativt genom ett annat projekt, kallat *Account of Human Stories*. Tillsammans med samma systerorganisationer samt partnerorganisationerna FEANTSA, the European Federation of National Organisations Working with the Homeless, och ECAS, European Citizen Action Service kommer vi under hösten 2020 att presentera en samling vittnesmål från våra målgrupper. Vittnesmålen är avsedda att fördjupa bilden av vilka människor som döljer sig bakom de data som samlas in inom European Observatory och utgör även en central del av vårt uppdrag att vittna. De insamlade vittnesmålen kommer således även att ligga till grund för kommunikationsinsatser liksom fortsatt påverkansarbete på nationell nivå och EU-nivå.

Läkare i Världens vision är en värld där tillgång till hälsa erkänns som en grundläggande mänsklig rättighet och barriärer för alla människors tillgång till bästa möjliga hälsa har rivits.